

JÄRFÄLLA KOMMUN

**HANDLINGSPLAN MOT HEDERSRELATERAT
VÅLD OCH FÖRTRYCK**
Järfälla kommun

2016 - 2017

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Hedersrelaterat våld och förtryck	3
3 Syfte	4
4 Övergripande mål	4
4.1 Delmål	4
5 Ansvarsfördelning och uppföljning	4
6 Källförteckning	6
7 Bilagor	6

1. Inledning

Enligt NCK -rapport 2014:1, finns ett starkt vetenskapligt stöd för att utsatthet för våld är ett betydande folkhälsoproblem. Våldet är mångfasetterat och har studerats ur många olika perspektiv. Världshälsoorganisationen (WHO) har vid upprepade tillfällen lyft fram våldet som ett omfattande och växande folkhälsoproblem världen över samt framhållit att det utgör en prioriterad folkhälsofråga. År 2013 konstaterade WHO att våld mot kvinnor i nära relationer är ett av de allvarligaste hoten mot kvinnors hälsa.

2. Hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck (HVR):

”Hedersrelaterat våld och förtryck, liksom mäns våld mot kvinnor generellt, har sin grund i kön, makt, sexualitet och kulturella föreställningar om dessa.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet central och starkt knuten till kollektivet. I hedertänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus och familjens rykte ses som avhängigt i flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende.

Detta förhållande kan vara mer eller mindre uttalat och kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar i flickors och kvinnors liv som berör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb och giftemål och skilsmässa. I sin mest extrema form resulterar hedertänkandet i hot om våld, våld och dödlig våld”

Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas bl.a. av att det är kollektivt utövat. Det innebär att det kan vara flera förövare, t.ex. i den närmaste familjen, samt att omgivningen sanktionerar eller driver på. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central liksom att valet av partner inte är individens utan familjens eller ett större kollektivs angelägenhet. I familjer med kollektivistiska hedersnormer har mannen en mer framträdande och överordnad roll än vad kvinnan har. Detta återspeglas också i barnens uppfostran där pojkarna ges större friheter och rättigheter än flickorna. Detta innebär att flickorna måste förhålla sig underordnade till sina bröder och samtidigt anpassa sig till krav från pappan och släkten. Om en familjemedlem bryter mot gruppens normer så drabbar skammen hela familjen.

Både flickor och kvinnor, pojkar och män utsätts för hedersrelaterat våld och förövarna kan vara både kvinnor och män. Homo- och bisexuella personer samt transpersoner kan vara särskilt utsatta. De flesta ungdomar som lever i hederskultur kan tvingas att leva dubbelliv – ett i hemmet och ett i skolan. De lyckas kompromissa, lirka och se till att det finns en framkomlig väg till dialog inom familjen genom sin förhandlingsförmåga. Det kan handla om en *anpassningsstrategi*, då den utsatta rättar sig efter rådande omständigheter samtidigt som framtida lösningar planeras, en *motståndsstrategi* där personen medvetet bryter mot det som familjen vill, en *frigörelsestrategi* där utbildning ofta är central eller *uppgivenhet och resignation* där personen inte längre ser någon utväg vilket kan leda till destruktiva handlingar – som till exempel anorexi eller självmord.

3 Syfte

Syftet med handlingsplanen är att öka kunskapen om hedersrelaterat förtryck och därmed öka förutsättningarna för att upptäcka förekomsten av hedersrelaterat förtryck, våld och/eller hot och att ge personal råd och stöd i hur man kan hjälpa utsatta ungdomar.

4 Övergripande mål

Målet är att tidigt upptäcka barn och ungdomar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Att i samarbete mellan förskolan, skolan och socialtjänst hjälpa barn och ungdomar att tillvarata sina rättigheter, möjliggöra deltagande i skolans aktiviteter och erbjuda skyddsinsatser.

4.1 Delmål

- att anställda inom skolan, förskolan och socialtjänsten har kunskap om vad det innebär att leva i hederskoncept för:

Flickor t ex tvångsgifte, umgängesbegränsningar, könsstympning, våldtäkter, hot och våld

Pojkar t.ex. tvingas bli del i hederskontrollen gentemot sina systrar, hot och våld, tvångsgifte

HBQ personer t ex tvångsgifte, hot och våld

- att skolan, förskolan och socialtjänsten arbetar förebyggande med information, temadagar och utbildningar till barn och ungdomar och till föräldrar
- att det finns tydliga rutiner och riktlinjer för skolan, förskolan och socialtjänsten både inom den egna organisationen och i samverkan med varandra om bemötande och agerande när man möter barn och ungdomar som lever i hederskoncept

5 Ansvarsfördelning och uppföljning

Skolverket har hedersrelaterad problematik som ett av de områden som finns med i skolans värdegrundsarbete. Enligt skolverket finns skolans arbete kring kvinnors och mäns villkor tydligt uttryckt i skollag och läroplaner. Utbildningen i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna såsom alla människors lika värde, lika rättigheter och möjligheter samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

Enligt Socialtjänstlagen 5 kap. 11 § hör till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Begreppet ”kvinna” är inte avgränsat nedåt i ålder, utan omfattar även barn under 18 år.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Barn- och ungdomsnämnden, Kompetensnämnden, Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden samt Socialnämnden vars verksamheter i kommunen främst möter barn och ungdomar ansvarar för att verksamheterna har tillräckligt med resurser för att arbeta med delmålen enligt handlingsplanen.

Förvaltningschefer, enhetschefer och rektorer är ansvariga för att Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck blir ett levande dokument i de olika verksamheterna och möjliggör för personalen att arbeta med de olika delmålen. De ska rapportera till nämnden årligen om hur Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck följs.

Handlingsplanen gäller för 2016 och 2017.
Nästa revidering senast den 2017-12-30

6 Källförteckning

Handlingsplan, för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer. Skr 2007/08:

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Uppsala universitet (2014) *Våld och hälsa – en befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Danagård: LITHO

Statens offentliga utredningar SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck – slutbetänkande av utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Socialstyrelsen (2015) *Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*

<http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/hedersrelaterad-problematik>

<http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/hedersfortryck/Sv/skolan/Pages/default.aspx>

7 Bilagor

Bilaga 1
Bilaga 2

Resurslista
Uppdragsbeskrivning för Järfällas nätverk mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Bilaga 1

Järfällas nätverk mot hedersrelaterat våld och förtryck (Hedersnätverket) består av personal från skolan, socialtjänsten och ungdomsmottagningen. Nätverket utgör en resurs för information, utbildning och kompetensstöd främst för den egna yrkeskåren/arbetsplatsen. Nätverket deltar i och arrangerar utbildningar och studiedagar om hedersrelaterat våld. Kontaktuppgifter till nätverket finns på Portalen.

Ungdomsmottagningen i Järfälla kommun erbjuder konsultation för anställda i kommunens verksamheter. Ungdomar upp till 23 år kan vända sig direkt till Ungdomsmottagningen och prata med en kurator, barnmorska eller läkare utifrån sina egna behov. www.jarfallastod.se/ung_mot.html

Familjevårdsmottagningen i Järfälla erbjuder stöd och bearbetande samtal till både kvinnor och män som är eller varit utsatta för våld i nära relationer. Dit kan den våldsutsatta ta kontakt själv. Tel 08-580 327 80
www.jarfallastod.se

Kvinnojouren Stina, Järfälla är en ideell förening som erbjuder rådgivning och stöd-samtal för våldsutsatta kvinnor. Kvinnor kan själva ta kontakt med jouren för samtalsstöd, jouren har kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck.
www.jarfallakvinnojour.se

Origo är länsgemensamt resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Origo är ett kunskapscentrum men kan också agera i enskilda fall. Järfälla är en av medlemskommunerna i Origo tillsammans med Landstinget och polisen. Anställda kan få konsultativa samtal och ungdomar kan själva kontakta dem för samtal om hedersrelaterat våld och förtryck. www.origostockholm.se

Länsstyrelsen Östergötlands nationella kompetensteam ger stöd till yrkesverksamma i ärenden som rör hedersrelaterat våld, förtryck, barn- och tvångsäktenskap och könsstymning av flickor och kvinnor.

Tel 010-223 57 60

www.hedersfortryck.se

Webbstöd för kommunernas arbete med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

<http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/for-kommuner/webbstod/>

Bilaga 2

Uppdragsbeskrivning för Järfälla kommuns nätverk mot hedersrelaterat våld och förtryck**Styrgrupp**

Hedersnätverk är en del i Samverkan kring barn och ungas (SAMBU) organisation. Styrgruppen består av programchefer eller motsvarande från Barn och ungdomsförvaltningen (Buf), Kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen (Kdf), Kompetensförvaltningen (Kof), Socialförvaltningen (Sof) och Polisen. Styrgruppens uppgift är samordning och ledning av nätverksgruppen och hantera ekonomiska frågor. Styrgruppen utser en sammankallande för nätverket.

Nätverksgrupp

Nätverksgruppen består av personal från skolan, socialtjänsten och ungdomsmottagningen maximalt 10 personer. Representation kan, i samråd med styrgruppen, vid behov ändras.

Nätverket utgör en resurs för information, utbildning och kompetensstöd för sin egen yrkeskår/arbetsplats samt deltar i och arrangerar utbildningar och studiedagar om hedersrelaterat våld. Nätverket är också resursgrupp till styrgruppen när de beslutar om reviderad Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Nätverket ska

- lämna förslag om reviderat handlingsplan till styrgruppen
- vara rådgivande och stöd till personal som hanterar frågor kring hedersrelaterat förtryck/våld
- ha regelbundna sammankomster för utveckla kommunikation kring och hantering av hedersrelaterat förtryck/våld.
- dokumentera mötena utan att uppge de enskilda fallen
- ansvara för att respektive förvaltning har praktiska råd kring hur personal inom dess verksamheter som kommer i nära kontakt med problematiken med hedersrelaterat våld och förtryck ska agera
- informera och rådgöra kontinuerligt med varandra kring pågående ärenden
- föra information vidare till kollegor på respektive arbetsplats
- ta del av fortbildning inom ämnesområdet
- följa verksamheten på Origo (det länsgemensamma resurscentret) och vid behov använda deras resurs
- erbjuda föreläsningar och utbildningar till personalen och ideella föreningar inom kommunen